

Upravljanje, izgradnja in razvoj knjižnične zbirke knjižnice NIJZ

Dokument opredeljuje načelna izhodišča in navodila o tem, po katerih vsebinskih in formalnih kriterijih knjižnica gradi in razvija svojo zbirko ter zagotavlja druge informacijske vire, na kakšen način ta cilj dosega ter vzpostavlja mehanizme za vključevanje in uspešno zadovoljevanje potreb uporabnikov, ki so jim knjižnična zbirka in informacijski viri knjižnice namenjeni.

Nacionalni inštitut za javno zdravje RS je raziskovalna in izobraževalna ustanova, ki ima svojo specialno knjižnico že vsaj sedem desetletij (NIJZ je leta 2023 praznoval 100 – letnico delovanja, skozi čas pod različnimi nazivi; pod nazivom NIJZ se pojavlja od leta 2014). Knjižnica Nacionalnega inštituta za javno zdravje je vključena v e-Razvid knjižnic in je polnopravna članica sistema Cobiss. V prvi vrsti je namenjena zaposlenim na NIJZ, dobrodošli pa so tudi zunanji uporabniki. Knjižnica skrbno sodeluje v medknjižnični izposoji slovenskih knjižnic. Od leta 2014 so ZZV knjižnice združene v NLZOH in NIJZ knjižnico.

Večina storitev NIJZ knjižnice je namenjena informacijski podpori zaposlenih pri raziskovanju in izobraževanju na področju javnega zdravja. Splošno javnost NIJZ sistematično informira o javnozdravstvenih tematikah na svojih spletnih straneh s številnimi lastnimi publikacijami, s posveti, izobraževanji in z nastopi v medijih.

Knjižnica NIJZ načrtno, sistematično in transparentno gradi svojo knjižnično zbirko (večinoma z nakupom) ter zagotavlja dostop do informacijskih virov z javnozdravstvenimi vsebinami, ki jih pri svojem delu potrebujejo zaposleni na inštitutu (oddaljen dostop), še posebej pa skrbno zbira, obdeluje in hrani lastno NIJZ produkcijo v dveh izvodih (arhivski izvod in izvod za izposajo). Gradivo je postavljeno v prostem pristopu, pri čemer je ločena postavitev za javnozdravstveno gradivo SZO. Knjižnica ima čitalnico z več čitalniškimi mesti in možnostjo fotokopiranja.

Javno zdravje je zelo široko tematsko področje, zato je izgradnja in dopolnjevanje knjižničnega fonda NIJZ knjižnice podrejena informacijskim potrebam številnih raziskovalnih skupin na našem inštitutu: nalezljive bolezni, tobak, alkohol, mentalno zdravje, nenalezljive bolezni, promocija in krepitev zdravja, debelost, sladkorna bolezen, demenca, farmakoterapija, medicinska antropologija, onesnaženost voda, zraka, kemijska varnost živil, klimatske spremembe, medicinski podatki in medicinska informatika, zdravje otrok in mladostnikov, zdravje žensk, porod in novorojenčki, prehrana in javna prehrana v vrtcih in šolah, fizična aktivnost in fizioterapija, dentalno zdravje, mentalne odvisnosti, in še bi lahko naštevali.

Zastarelost informacij v medicini in javnem zdravju je približno 5 do maksimalno 10 let, zato knjižnica redno izloča neaktualno gradivo. Skrbno pa hrani vso lastno založniško produkcijo, ki letno presega 150 monografskih publikacij, redno izdajamo tri strokovne in znanstvene revije ter okoli 20 letnih poročil po posameznih področjih dela v javnem zdravju. Večina gradiva izide v elektronski izdaji in je na spletnih straneh NIJZ dostopna širši javnosti. Knjižnica NIJZ skrbi tudi za bibliografsko podprtost zaposlenih

na NIJZ in letno obdela med 1000 in 1300 enot gradiva, spisanega s strani NIJZ raziskovalcev. Zadovoljuje informacijske potrebe (poizvedbe, nakupi gradiva, dostopi do informacijskih virov itd.) 180. raziskovalcev inštituta.

Zakonska določila, standardi in strokovna priporočila

- Zakon o knjižničarstvu (UL RS 87/2001, 96/2002 – ZUJIK in 92/2015)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (UL RS, št. 73/03, 70/08, 80/12)
- Strokovna priporočila in standardi za specialne knjižnice: (26. 11. 2018–25. 11. 2028) (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2018)
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (UL RS, št. 29/2003)
- Navodilo za izločanje in odpis knjižničnega gradiva (NUK, 31. 1. 2013)
- Guidelines for a Collection development policy (IFLA, 2001)

Dopolnjeno januarja 2024

pripravila Saša Zupanič